

ECONOMIES' HORIZONS
Економічні горизонти

DOI: doi.org/10.31499/2616-5236

Homepage: <http://eh.udpu.edu.ua>

ISSN
2522-9273
(print)
2616-5236
(online)

UDC: 336.7

JEL Classification G 18

DOI: [10.31499/2616-5236.4\(29\).2024.317109](https://doi.org/10.31499/2616-5236.4(29).2024.317109)

Iryna Zaichko, National Academy of Statistics, Accounting and Audit
Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance,
Candidate of economic sciences, Department of Finance, Banking and Insurance

Liudmyla Bohrinovtseva, National Academy of Statistics, Accounting and Audit
Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance,
Candidate of economic sciences, Department of Finance, Banking and Insurance

Vladyslava Zaichko, Taras Shevchenko National University of Kyiv
applicant for the second (master`s) level of education

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ КРИПТОВАЛЮТ ЯК ЕЛЕМЕНТУ ІННОВАЦІЙНОГО ГРОШОВОГО ОБІГУ

LEGAL REGULATION OF THE CRYPTOCURRENCY MARKET AS AN ELEMENT OF INNOVATIVE MONETARY CIRCULATION

Анотація: Досліджено правові аспекти регулювання ринку криптовалют як елементу грошового обігу. Виявлено вплив цифрових технологій на розвиток грошово-кредитної політики. Проаналізовано правовий статус криптовалют, нормативне регулювання, оподаткування, ліцензування та захист прав учасників ринку. Обґрунтовано необхідність оновлення правової бази для мінімізації ризиків, пов'язаних із криптовалютними операціями. Окреслено перспективи законодавчих ініціатив в Україні з приводу регулювання обігу криптовалют.

Abstract: The article examines the legal aspects of regulating the cryptocurrency market as an element of innovative monetary circulation. Particular attention is paid to studying the impact of digital technologies, such as blockchain, artificial intelligence, tokenization and Internet platforms on the development of monetary policy. In the context of studying the state regulation of cryptocurrency in Ukraine, an analysis of national legislation and international experience was conducted in order to determine ways to improve the regulatory framework. The main approaches to introducing the practice of regulating the cryptocurrency market were identified. The stages of the historical development of legal regulation of cryptocurrency in Ukraine and the evolution of monetary policy were

systematized and identified. The legal status of cryptocurrencies in Ukraine and the world, the features of their regulatory regulation, taxation, licensing and protection of the rights of market participants were analyzed. The need to create an effective regulatory framework to minimize the risks associated with cryptocurrency transactions, including money laundering and terrorist financing, was substantiated. The prospects for legislative initiatives in Ukraine aimed at regulating the circulation of cryptocurrencies and their impact on the country's economy were outlined. The adoption of a special law "On the Cryptocurrency Market in Ukraine" is proposed, which would determine the legal status of the cryptocurrency market and establish basic regulatory requirements. The need to develop regulations on the activities of cryptocurrency exchanges, including licensing conditions and mechanisms for state control over their activities, is proven. The need to amend the Code of Ukraine on Administrative Offenses and the Criminal Code of Ukraine to establish liability for offenses in the field of cryptocurrency circulation is determined. The work emphasizes the importance of legal regulation in the context of international experience and highlights the challenges faced by the state in creating a favorable legal environment for the development of cryptocurrency business.

Keywords: *cryptocurrency, monetary policy, money circulation, cryptocurrency legal relations, legal regulation, legislative regulation of the cryptocurrency market, emission (mining) of cryptocurrency, cryptocurrency exchange, FinTech*

Ключові слова: *криптовалюта, грошово-кредитна політика, грошовий обіг, криптовалюти правовідносини, правове регулювання, законодавче регулювання ринку криптовалют, емісія (майнінг) криптовалют, криптовалютна біржа, FinTech*

Постановка проблеми. Наразі, в умовах цифрових технологій, обіг криптовалют суттєво розвивається та набуває нових рис, що вимагає відповідного правового регулювання. Використання цифрових технологій у економіці стає звичною тенденцією, яка є наслідком глибинних змін у світовій економіці під впливом FinTech-індустрії. Новітні можливості збору, обробки, оцінки та передачі інформації сприяють формуванню нового сектора економіки, заснованого на цифрових технологіях, таких як: блокчейн, роботизація, big data,

нейромережі, штучний інтелект, токенизація, різноманітні Інтернет-системи та інші. Новації грошового обігу доповнили розрахункові інструменти електронними грошима, віртуальними активами, котрі надають фінансові послуги, використовуючи певні платформи, такі як електронні платіжні системи чи криптобіржі. Операції із використанням онлайн-банкінгу, PayTech, DeFi, онлайн-торгівельних майданчиків, InsurTech, P2P кредитування стрімко розвиваються завдяки цифровим фінансовим технологіям, що звісно потребує певного юридичного супроводу, а

також ефективного правового регулювання, включаючи захист прав та інтересів споживачів. Тому, для повноцінного функціонування ринку криптовалют необхідне створення нормативно-правової бази, яка б регулювала різні аспекти його діяльності.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. При формуванні авторського підходу до аналізу криптовалюти як додаткового платежу, визначення категорії «криптовалютні правовідносини» та специфікації елементів цих правовідносин було використано дослідження таких науковців, як Береславська О. І., Підсосонна Я. Г [3], Garrick Hileman та Michel Rauchs [1]. Їхні роботи полягають у надважливому аналізі правових аспектів криптовалют. У контексті вивчення державного регулювання криптовалюти в Україні актуальними є праці Архирейської Н. В. [2] та Захарченко В. І. [8], які аналізують національне законодавство, міжнародний досвід та пропонують шляхи вдосконалення нормативної бази.

Серед значної частини досліджень, що пов'язані з напрямками покращення регулювання ринку криптовалют в Україні заслуговують на увагу дослідження, в яких аналізуються різні аспекти державного регулювання. В цих публікаціях детально розглядається вплив національного законодавства на розвиток грошового ринку та розробляються сценарії, котрі спрямовані на гармонізацію регуляторних норм для забезпечення міжнародної співпраці [5]. У

дослідженнях Іванюк В. Д., зосереджується увага на визначених правових основ регулювання криптовалютного ринку в Україні, проводиться аналіз теоретико-правових аспектів регулювання криптовалютного ринку, вивчається міжнародний досвід з регулювання криптовалюти [9].

Метою статті є дослідження теоретичних та практичних аспектів правового регулювання ринку криптовалют як елементу інноваційного грошового обігу

Виклад основних результатів та їх обґрунтування.

Криптовалюта будучи продуктом правовідносин, виникла завдяки розвитку технології блокчейн і визваний недоліками грошово-кредитної системи держави, недосконалістю інституційно-правової бази, проблемами, котрі вимагають захисту прав інвесторів, інфляційними процесами, жорсткими валютними обмеженнями, котрі вводяться на купівлю іноземної валюти, також непомірним державним контролем [6], тому, серед численних проблем, що постають перед сучасною наукою фінансового права, особливо актуальною є необхідність визначення правової природи криптовалют. Приміром криптовалюту як «децентралізований цифровий актив, який функціонує на основі технології блокчейн і використовується як засіб обміну або збереження вартості» застосовується науковцями для зосередження уваги саме на децентралізованій природі криптовалюти та її

функціональному призначенні, яке може бути корисним для глибшого розуміння сутності криптовалюти.

Наявність можливостей здійснення платежів у криптовалютах потребують визначення правового статусу

цифрових активів, а згодом запровадження дієвого оподаткування таких операцій та роботу біржових платформ. Загальна практика у регулюванні ринку криптовалют визначає певні підходи (рис. 1).

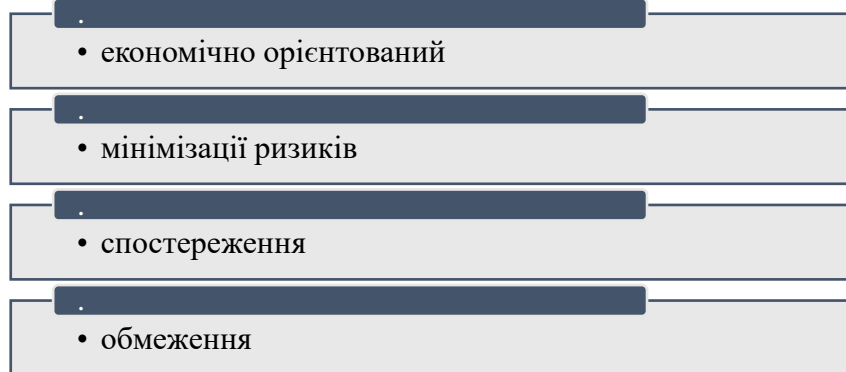

Рис. 1 Підходи щодо запровадження практики регулювання ринку криптовалют.

Джерело: побудовано авторами за [10, с. 33].

Також слід звернути увагу на періодизацію розвитку державного регулювання ринку криптовалют в Україні, поділяючи його на три етапи:

1. Етап формування початкових дій регуляторів: цей період характеризується встановленим офіційних позицій Національного банку України та інших фінансових регуляторів щодо правового статусу криптовалют, можливості їх використання у фінансових операціях, ризиків, пов'язаних із відмиванням коштів і фінансуванням тероризму, а також обмежень щодо їх функціонування як платіжного інструменту. На цьому етапі ключовим документом став лист НБУ від 08.12.2014 року, де криптовалюти, зокрема біткойн, визначені як «грошові сурогати», використання яких заборонено в Україні відповідно до чинного законодавства. Разом із цим починається формування базових

підходів до регулювання криптовалют.

2. Етап формування позицій регуляторів. Ключовою подією стал ухвалення спільної заяви національних фінансових регуляторів України від 30.11.2017 року, в якій криптовалюти були визнані одним із видів децентралізованих віртуальних валют. Документ, що визначає ці загальні підходи до оцінки ризиків, пов'язаних із криптовалютними операціями, та окреслено необхідність створення спеціального законодавства для регулювання цього ринку.

3. Етап законотворчої діяльності, на якому продовжено розробку та прийняття нормативно-правових актів, котрі спрямовані на регулювання ринку криптовалюти. Важливим кроком у цьому напрямку стало ухвалення Закону України «Про віртуальні активи» від 17 лютого 2022 року, який визначає правовий статус

віртуальних активів, у тому числі криптовалюти, та встановлює основні принципи їх використання у фінансових операціях. Закон також забезпечує механізми реєстрації суб'єктів, які здійснюють діяльність із віртуальними активами, та вимоги до прозорості й безпеки таких операцій. Поряд із цим у Верховній Раді розглядаються законодавчі акти, котрі здійснюють регуляторний вплив на окремі аспекти функціонування криптовалюти, зокрема щодо оподаткування операцій із віртуальними активами, ліцензування діяльності на ринку криптовалютних бірж і платформ, а також правила адміністрування цифрових активів. Такі ініціативи спрямовані на гармонізацію українського законодавства з міжнародними стандартами та рекомендаціями організацій, таких як FATF, Європейська банківська організація (ЕВА) та Світовий банк. Крім того, на цьому етапі важливу роль намагаються зусиль щодо усунення правових прогалів і протиріч, які існували в попередніх нормативно-правових актах. Це включає уточнення правового статусу криптовалюти, розробку механізмів захисту прав споживачів, інвесторів та забезпечує контроль за фінансовими операціями для мінімізації ризиків відмивання коштів і фінансування тероризму.

Особливого значення набуло прийняття Закону України «Про віртуальні активи» 17 лютого 2022 року, який встановив правовий статус віртуальних активів, у тому числі криптовалюти, та передбачив створення нормативно-правових механізмів їх регулювання. Хоча цей

закон ще не набув чинності, його ухвалення стало кроком у напрямку інтеграції криптовалюти в правове поле України. Іншою площиною зоглядається той момент, що коли Закон набуде чинності, криптовалюта буде мати статус «дозвільних активів», але використовувати її в Україні як законного засобу здійснення платежів буде заборонено, тому актуальним представляється визначення ґрунтового переліку видів діяльності бірж у сфері проведення адміністрування та зберігання ключів до віртуальних активів та самих активів, операції з переказу, обміну та брокерської діяльності, а трейдери одержать певні права на судовий захист. Крім того, в рамках цього етапу фінансові регулятори почали розробляти підходи до оподаткування операцій із криптовалютами, створення механізмів захисту прав споживачів та інвесторів, а також ліцензування діяльності криптовалютних бірж та інших фінансових платформ. Таким чином, етап формування позицій фінансових регуляторів став основою для чергового розвитку законодавчої і нормативної бази України у сфері регулювання криптовалют. Він заклав базові принципи та засади, які дозволяють інтегрувати криптовалютний ринок у правове поле держави, забезпечивши його стабільне функціонування, ефективне регулювання, а також захист прав усіх учасників ринку.

Систематизація історичного розвитку правового регулювання криптовалюти в Україні та еволюція грошово-кредитної політики представлена в таблиці 1.

Таблиця 1.

Систематизація історичного розвитку правового регулювання криптовалюти в Україні та еволюція грошово-кредитної політики.

Етап	Події	Характеристика
Початковий етап (2014–2017 роки)	Національний банк України (НБУ) у зверненні від 08.12.2014 року визначав криптовалюту, зокрема біткойн, як «грошові сурогати», заборонено до використання відповідно до чинного законодавства.	Цей етап характеризується обережним ставленням до криптовалюти через ризики нелегальних операцій, включаючи відмивання коштів і фінансування тероризму.
Формування позицій регуляторів (2017–2021 роки)	Спільна заява фінансових регуляторів України (2017 рік), де криптовалюти визнано видом децентралізованих віртуальних активів. Розпочато роботу над імплементацією із міжнародними стандартами.	Посилюється усвідомлення необхідності розробки чіткої нормативної бази для регулювання криптовалютного ринку.
Етап законотворчої діяльності (2021–дотепер)	Прийняття Закону України «Про віртуальні активи» (17.02.2022), який поки що не набрав чинності, розпочато роботу по внесенню змін до Податкового кодексу України для запровадження механізмів оподаткування операцій із віртуальними активами.	Розробляються додаткові правові акти, спрямовані на гармонізацію законодавства України з міжнародними стандартами, включаючи питання ліцензування нормативної діяльності криптобіржів, посилення захисту прав інвесторів та забезпечення прозорості операцій.

Джерело: розроблено авторами

Український ринок криптовалюти на сьогодні не визнаний державою як окрема галузь суспільних відносин. Відтак, наразі відсутні чітко встановлені державні регулятивні норми, а також визначені права, обов'язки та принципи відповідальності учасників, які організовують діяльність на ринку криптовалюти, користуються певними послугами або виступають в інших ролях зацікавлених сторін. Це питання важливе через фундаментальні зміни в світовій економіці, викликані її швидкою інформатизацією та цифровізацією. В Україні офіційна позиція щодо правового статусу криптовалют зазнала значних змін. Та варто зазначити про наявність певних правових суперечностей та невідповідностей у змісті та спрямованості нормативно-правових актів щодо нових форм та методів економічної діяльності. НАЗК 30.12.2021 р. надало

роз'яснення механізмів за допомогою яких можна декларувати нематеріальні активи, які використовується судами в процесі ухвалення рішень й спираються на принцип аналогії закону при наявних прогалинах чи відсутності відповідного закону. Тому відсилка йде на той аспект, що обіг криптовалют в Україні не заборонений, тому може вважатися законним і вказує на наявність державного підходу до заходів регулювання обігу криптовалют.

Слід зауважити про те, що Україна прагне врегулювати правовідносини, пов'язані з обігом криптовалют, і приєднується до країн, які намагаються законодавчо регулювати і вивести ці активи з тіні. В умовах повномасштабної військової агресії Росії проти України набувають особливої популярності віртуальні активи. З метою організації збору пожертв, що направлені на підтримку України на

базі криптобіржі KUNA було створено Криптовалютний фонд благодійних організацій України, а також проекти UNITED24 і Aid For Ukraine, що започатковані Міністерством цифрової трансформації України за сприяння біткоїн-біржі FTX та сервісу-стейкінгу Everstake. Пожертви в межах цих проєктів можуть здійснюватися в криптовалютах. Конвертовані грошові кошти зараховуються на рахунки НБУ і потім розподіляються по профільним міністерствам для використання на відповідні потреби.

Визначним є і відкриття гаманця у коштах криптовалют Polkadot (DOT) та DOGE Міністерством цифрової трансформації України. На офіційних вебсайтах Міністерства та Комітету з питань цифрової трансформації, ці гаманці зазначаються як «офіційні гаманці міністерства». Звісно, в умовах воєнного стану для залучення благодійної допомоги на потреби держави з використанням привілеїв криптовалют є актуальним та важливим, але потрібно зосередити увагу на відсутності законодавства із законного обігу віртуальних активів, а також встановленого порядку відкриття державними органами гаманців у криптовалюті. Такі дії уповноважених органів можуть розцінюватися такими, котрі суперечать ч. 2 ст. 19 Конституції України, через те, що у відповідності до цієї норми, «органи державної влади та органи місцевого самоврядування, а також особи, що обіймають певні посади зобов'язані діяти тільки в межах своїх

повноважень та у відповідності із Конституцією та законами України.

Підґрунтям у визначенні принципів і положень юридичної теорії грошового обігу є відмінність між приватними валютами та узаконеними грошима. Заміна чи паралельне використання альтернативних платіжних засобів законних можуть набувати економічного значення і правової цінності як об'єкти цивільних прав лише за умови, що держава надасть такий дозвіл використовувати їх в офіційних транзакціях. Слід зауважити, що цінність офіційних грошей реалізується через державне узаконення і визнання грошей як законного платіжного засобу, що наділяє їх правом виконання зобов'язань і визначення номінальної вартості при всіх платежах [12]. Проте, навіть у цій сфері спостерігається порушення державної монополії на емісію грошей, що є наслідком діяльності як центрального банку країни, що обирає курс на віртуалізацію грошового обігу, так і інших державних органів, які підтримують цей процес.

У правовій системі більшості держав відсутня відповідна нормативно-правова база для регулювання таких новацій грошового обігу, тому ставлення урядів і центральних банків до них залишається суперечливим [7]. Криптовалютні правовідносини можна розглядати як певні – це суспільні відносини внутрішніх і зовнішніх суб'єктів, котрі врегульовані фінансово-правовими нормами, а також формуються в процесі виконання операцій з

криптовалютами та контролюванням їх переміщення.

Аналіз міжнародного досвіду нормативно-правового регулювання обігу криптовалют як елементу новацій грошового обігу вказує на необхідність такого регулювання. Нерегульовані процеси не чинять критичного перешкодження у розвитку криптовалютного бізнесу, та все ж створюють обмеження держави у отриманні додаткових бюджетних надходженнях та можливостях для інвестицій. Тому, вважаємо, що для розвитку ринку криптовалют необхідно вирішити певні проблеми:

– з'ясувати відповідність поняття «криптовалюта» категоріям, котрі визначені у національному законодавстві;

– визначити елементи забезпечення мінімізації ризиків, котрі пов'язані із криптовалютними операціями, зокрема відмивання доходів, котрі отримані злочинним шляхом, або фінансування тероризму [4];

– вивчити світову практику розробки механізмів оподаткування тих операцій і запровадити її в Україні, що пов'язані з обігом криптовалют з врахуванням очікуваних змін з урахуванням досвіду провідних країн у податковому законодавстві

– на законодавчому рівні чітко визначити поняття цифрових та електронних грошей, розмежувати і надати роз'яснення з приводу можливості використання як законного платіжного засобу чи надання їм певних окремих функцій, приміром як у Франції, де вони вважаються інструментом обміну;

– врегулювати питання необхідності проведення ліцензування криптовалютного бізнесу, включаючи діяльність криптовалютних бірж і компаній.

Вирішення цих проблем може обмежити головну перевагу криптовалютних операцій – анонімність. До сьогодні на державному рівні в Україні не врегульовано нормативно-правовий статус криптобірж та обігу криптовалюти, що свідчить про те, що держава не несе жодних зобов'язань у цій сфері. Подальша зміна тенденцій правових трансформацій будуть залежати від термінів розгляду у Верховній Раді України законопроектів: «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні», «Про обіг криптовалют в Україні», «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами в Україні»). В цих законопроектах окреслено перспективи набуття правового статусу криптовалют як елементу новацій грошового обігу України.

Висновки. Криптовалюта, маючи перш за все правову природу свого існування, не вважається валютною цінністю, тобто не є національною, іноземною валютою, а також банківським металом, емітується не центральним банком країни, випускається для здійснення певних платежів/розрахунків, але при цьому не має офіційного дозволу для використання. Правове регулювання ринку криптовалют є досить специфічним і пов'язане із їхньою природою походження, зокрема неможливо здійснювати

контроль за емісією та впливати на правила розрахунків у самій системі. Тому, вважаємо доцільним зосередження регуляторами в Україні на регулюванні професійної діяльності, пов'язаної з криптовалютами, а саме, на оновленні правил і принципів діяльності: бірж, інвестиційних фондів та обмінних пунктів. Оскільки в Україні ринок криптовалюти реально працює, але без правового регулювання з боку держави, означені дії можуть забезпечити збільшення надходжень до бюджету. Законотворча діяльність має бути спрямована на створення повноцінної нормативно-правової бази, яка забезпечує стабільний розвиток ринку криптовалют в Україні, його інтеграцію у світову фінансову систему та захист інтересів усіх учасників. Тому, вважаємо доцільним:

– прийняття фахового закону «Про ринок криптовалют в Україні», що надав би правового статусу ринку криптовалют та встановив би нормативні базові вимоги до поняття «криптовалюта»;

– розробку положень про діяльність криптовалютних бірж, що включають ліцензійні умови та

механізми державного контролю за їх діяльністю.

– внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального Кодексу України для встановлення відповідальності за правопорушення у сфері обігу криптовалют.

Саме ж регулювання ринку криптовалютою є важливим як для держави, але й для учасників, через те, що законодавчо визначений правовий статус віртуальних активів – це юридичний захист для інвесторів. Важливим є і те, що грошово-кредитна політика має зосередити свій фокус на визначенні меж впливу криптовалюти на національну валюту, емісію грошей, стабільність грошового обігу та регулювання обмінних курсів. Загрози, пов'язані з витісненням традиційної грошової одиниці криптовалютами, мають помякшуватися через контроль над грошовою масою та мінімізацією впливу криптовалюти на інфляційні процеси. Така політика спрямована на забезпечення фінансової стабільності та збереження контролю НБУ над грошово-кредитною системою.

References

- Hileman, G., Rauchs, M. (2017). *Global Cryptocurrency Benchmarking Study*. URL: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2965436>
- Arkhireiska, N.V. (2018). *Derzhavne rehuliuvannia rynku kryptovaliut v Ukraini. Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky – Global and national economic problems, issue 22, 753-757 [in Ukrainian]*.
- Bereslavskaya, O.I., Pidsosonna, Ya.H. (2024). *Instytutsionalni osnovy rehuliuvannia kryptoaktyviv. Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriya «Ekonomika» – Scientific notes of the National University «Ostroh Academy». «Economy» series, 32(60), 62-68 [in Ukrainian]*.
- Bohrinovtseva, L.M., Zaichko, I.V. (2023). *Innovatsii v instytutsiinomu zabezpechenni rozvytku kredytnoho rynku Ukrainy. Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Seriya: «Ekonomichni nauky» – International scientific journal «Internauka». Series:*

- «Economic Sciences», №10(78). URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-10-9227> [in Ukrainian].
- Didyk, A.M., Nechai, O.R. (2024). *Porivnialnyi analiz stanovlennia ta rozvytku kryptovaliut u sviti: uroky dlia Ukrainy. Visnyk Skhidnoukrajinskoho natsionalnogo universytetu imeni Volodymyra Dalia – Bulletin of the Eastern Ukrainian National University named after Volodymyr Dahl*, 4 (284). URL: <https://dspace.snu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/0eb84a37-e1d5-44a5-bcec-de26b90a36dd/content> [in Ukrainian].
- Zaichko, I.V. (2023). *Osoblyvosti ta osnovni napriamky hroshovo-kredytnoi polityky Ukrainy v umovakh voiennoho stanu. Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, 2, 264-276. URL: <https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe/article/view/95> [in Ukrainian].
- Zaichko, I.V., Myhovich, T.V., Krykhovetska, Z.M. (2024). *Rol monetarnoi polityky ta bankivskoho sektoru v systemi antykryzovoho finansovoho upravlinnia. Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 59. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3375/3302> [in Ukrainian].
- Zakharchenko, V.I. (2022). *Rehuliuвання kryptovaliut yak mekhanizm neitralizatsii yikh slabkykh storin: modelnyi pidkhid. Zbirnyk naukovykh prats ChDTU – A collection of scientific papers of ChDTU*, 65, 46-60. URL: <http://ven.chdtu.edu.ua/article/view/262904> [in Ukrainian].
- Ivaniuk, V. (2019). *Zastosuvannya kryptovaliuty yak innovatsiinoho platizhnoho zasobu. Aktualni problemy pravoznavstva – Actual problems of jurisprudence*, 4. URL: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/882> [in Ukrainian].
- Kovalchuk, O. (2021). *Administratyvno-pravove rehuliuвання rynku kryptovaliut v Ukraini. Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 18. Pravo – The scientific journal of the NPU named after M. P. Drahomanova. Series 18. Law, issue 5*, 32-36 [in Ukrainian].
- Pro Natsionalnyi bank Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 20.05.1999 r. №679-XIV*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>